

Бібліотека Одеської Державної Академії Будівництва та
Архітектури

«Шлях до Європи та євроатлантична інтеграція»

Одеса 2025р.

Історія створення і розвитку Європейського Союзу

Європейський союз починає свою історію від 9 травня 1950р. Саме тоді закордонних справ Франції Робер Шуман запропонував нову форму політичної організації Європи силами створення спільного ринку вугільної і сталеливарної продукції Франції, Федеративної Республіки Німеччини та ін. західноєвропейських країн як засіб зміцнення миру та стабільності на континенті, аби унеможливити саму думку про війну між європейськими націями.

Ця пропозиція увійшла в історію під назвою “план Шумана”.

День 9 травня став днем народження Європейського Союзу і тепер щороку святкується як День Європи (з 2003 року відзначається в Україні)

Історія створення і розвитку Європейського Союзу

18 квітня 1951р. “план Шумана” було реалізовано через підписання Паризького договору про створення Європейського співтовариства вугілля та сталі (ЄСВС).

До складу цієї організації увійшло шість країн: Франція, Німеччина, Італія, Бельгія, Нідерланди та Люксембург.

25 березня 1957р. Країни члени Європейського об'єднання вугілля та сталі підписали Римську угоду про створення Європейського економічного співтовариства та Європейського співтовариства з атомної енергетики – Євроатома.

Історія створення і розвитку Європейського Союзу

Мета Римської угоди:

1. Організація співтовариства
2. Створення спільного ринку шляхом усунення перешкод для вільного руху капіталів, робочої сили, товарів та послуг
3. Розробка спільної зовнішньої, торгівельної, аграрної, транспортної політики та політики в галузі рибальства
4. Узгодження економічної та соціальної політики, а також співпраця в галузі ядерних досліджень з мирними цілями

Мастриханський договір 11 грудня 1991р. (або договір про Європейський Союз) запровадив нові форми співробітництва між урядами країн-членів, зокрема з питань спільної зовнішньої політики та політики безпеки, а також у сфері правосуддя та внутрішніх справ.

Історія створення і розвитку Європейського Союзу

Данія, Ірландія та Велика Британія вступили до Європейського Союзу у 1973р., Греція – у 1981р., Іспанія та Португалія – у 1986р., Австрія, Фінляндія та Швеція – у 1995р.

1 травня 2004р. До його складу увійшли ще 10 нових країн: Естонія, Латвія, Литва, Польща, Угорщина, Чехія, Словаччина, Словенія, Мальта, Кіпр.

1 січня 2007р. доєдналися Румунія та Болгарія

1 липня 2013р. Доєдналась Хорватія

31 січня 2020 року з ЄС вийшла Великобританія

Головні мотиви європейської єдності

1. Прагнення відкинути катастрофічну за наслідками політику націоналізму і тоталітаризму;
2. Зміцнення миру
3. Досягнення спільного добробуту
4. Відновлення політичного впливу європейських країн на міжнародній арені
5. Побоювання зростаючого військового потенціалу СРСР та його східноєвропейських союзників

Етапи європейської інтеграції

- 1950-1968рр. – становлення економічної Європи шести країн
- 1969-1973рр. – поглиблення й розширення “Спільного ринку”
- 1974-1984рр. – певний застій євробудівництва
- 1985-1991рр. – виникнення нових інтеграційних структур та їхня підготовка до створення ЄС
- Після 1992рр. – розбудова ЄС

Конституція Європейського Союзу

17-18 червня 2004р. На саміті ЄС у Брюсселі було схвалено текст Конституції Європейського Союзу. 29 жовтня 2004р. Глави держав та урядів 25 держав – членів ЄС та держав – кандидатів (Албанія, Боснія і Герцеговина, Грузія, Косово, Молдавія, Північна Македонія, Сербія, Турція, Україна та Черногорія) підписали текст “Угоди про Конституцію Європи”.

На початок 2007р. Ратифікацію Конституційного Договору здійснили 16 держав-членів ЄС. Водночас ратифікаційні референдуму у Франції та Нідерландах мали негативний результат.

Найбільше негативних відгуків про ухвалення Конституції ЄС висловили жителі Великої Британії -48%

Співробітництво України з Європейським Союзом

З 23 червня 2022 року Україна є кандидатом на членство у ЄС.

Причини прагнення України до ЄС:

- Європейський Союз – це система цінностей, на які орієнтується Україна – демократія, заможність, стабільність
- Європейський Союз – це найбільші в світі інвестори
- Європейський Союз – це вплив на світовий розвиток (після США)

Європейський Союз визнав Україну партнером у міжнародних відносинах після проголошення нею незалежності у 1991р.

Співробітництво України з Європейським Союзом

Головним нормативним документом , що становить основу сучасної співпраці України з ЄС, визначає її зміст та структуру, є Угода про партнерство і співробітництво, яка була підписана 14 червня 1994р. І набула чинності 1 березня 1998р.

Після набуття чинності Угоди про партнерство і співробітництво Указом Президента України “Про затвердження стратегії інтеграції України до Європейського Союзу” від 11 червня 1998 р. було визначено основні напрями інтеграціоного процесу:

- адаптація законодавства України до законодавства ЄС, забезпечення прав людини

Співробітництво України з Європейським Союзом

- економічна інтеграція та розвиток торгівельних відносин між Україною та ЄС
- інтеграція України до ЄС у контексті загальноєвропейської безпеки
- політична консолідація та зміцнення демократії
- адаптація соціальної політики України до стандартів ЄС
- культурно-освітня і науково-технічна інтеграція
- галузева співпраця
- співробітництво у галузі охорони довкілля

Співробітництво України з Європейським Союзом

У червні 1996р. Було затверджено Стратегію інтеграції до ЄС

У липні 1997р. було підписано “Хартію про особливе партнерство між Україною та Організацією Північноатлантичного договору”, в якій країни НАТО визнавали нашу країну “невідємною частиною нових демократій Центрально-Східної Європи й одним із ключових факторів забезпечення стабільності в цьому регіоні та на континенті загалом”.

21 лютого 2019 року Конституцію України було змінено, норми щодо стратегічного курсу України на набуття членства в Європейському Союзі та в НАТО закріплено у преамбулі Основного Закону, трьох статтях та перехідних положеннях

Європейська інтеграція для України

1 січня 2016 року Україна приєдналася до ПВЗВТ із ЄС. Українським громадянам із 11 червня 2017 року було надано безвізовий режим для в'їзду до країн Шенгенської зони на термін до 90 днів протягом будь-якого 180-денного періоду. Угода про асоціацію офіційно набула чинності 1 вересня 2017 року. 12 жовтня 2021 року Україна уклала авіаційний безвіз з ЄС. 16 березня 2022 року Україна приєдналася до синхронної мережі континентальної Європи, а саме ENTSO-E

Допомога Європейського Союзу в російсько-українській війні

У відповідь на вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року лідери Європейського Союзу негайно й рішуче засудили російську агресію та порушення норм міжнародного права. ЄС вимагає від Росії негайного припинення військових дій, виведення збройних сил і військової техніки, поваги до територіальної цілісності, суверенітету й незалежності України.

Допомога Європейського Союзу в російсько-українській війні

Після цього 28 лютого Україна подала заявку на вступ до ЄС, а підтримка вступу до ЄС в Україні зросла до рекордних 91 %.

Європарламент, Єврокомісія та Європейська рада підтримали українську заявку, і 23 червня Україна отримала статус кандидата у члени ЄС.

14 грудня 2023 року Рада Європейського Союзу вирішила розпочати переговори щодо вступу України до Європейського Союзу.

Допомога Європейського Союзу в російсько-українській війні

Від початку російської агресії ЄС та його фінансові установи мобілізували 60 млрд євро для підтримки загальної економічної, соціальної та фінансової стійкості України у вигляді макрофінансової, екстреної та гуманітарної допомоги, бюджетної підтримки і кризового реагування.

Крім того, заходи військової допомоги становлять близько 45,5 млрд євро, тобто загальна підтримка України перевищує 100 млрд євро.

Допомога Європейського Союзу в російсько-українській війні

Разом із ресурсами, виділеними для допомоги українським біженцям у ЄС, сума підтримки України й українців становить 124 млрд євро.

Водночас ЄС застосував безпрецедентний пакет санкцій проти Кремля й режиму Лукашенка в Білорусі.

Україна та Європейський Союз 27 червня 2023р., підписали безпекову угоду на полях Саміту лідерів країн ЄС.

Європейська інтеграція для України:

- безпека від майбутніх нападів зі сторони Росії
- це шлях модернізації економіки
- подолання технічної відсталості
- залучення іноземних інвестицій
- залучення новітніх технологій
- створення нових робочих місць
- вихід на світові ринки

Україна і Болонський процес

Процес європейської інтеграції охоплює усі сфери суспільного життя: крім економічної, політичної, правової включає ще й сферу освіти. Мова йде про створення загальноєвропейського простору вищої освіти, залучення європейських держав у Болонський процес.

Започатковано Болонський процес 19 вересня 1988р. Саме тоді в Італії в університеті Болоньї підписали Велику хартію університетів.

Через десять років 19 червня 1999р., міністри які відповідали за вищу освіту, ухвалили спільну Болонську декларацію. Її підписали 29 європейських країн.

Україна і Болонський процес

19 травня 2005р. Список країн, що приєдналися до Болонського процесу, поповнили Україна, Вірменія, Грузія, Азербайджан та Молдова.

Ключовими позиціями Болонського процесу є шість його цілей.

По-перше, це – уведення двоциклового навчання.

По-друге, запровадження кредитної нагромаджувальної системи організації навчального процесу.

По-третє, формування системи контролю якості освіти (акредитаційні агенства, незалежні від національних урядів і міжнародних організацій)

По-четверте, розширення мобільності студентів і викладачів.

По п'яте, забезпечення працевлаштування випускників.

По-шосте, забезпечення привабливості європейської системи освіти.

Євроатлантична інтеграція

Одним із ключових елементів зовнішньої політики України є інтеграція до Північноатлантичного альянсу (NATO – North Atlantic Treaty Organization).

Сьогодні членами НАТО є 28 країн: Бельгія, Велика Британія, Греція, Данія, Ісландія, Іспанія, Італія, Канада, Люксембург, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Португалія, Сполучені Штати Америки, Туреччина, Угорщина, Франція, Чехія, Литва, Латвія, Естонія, Румунія, Болгарія, Словаччина і Словенія, Албанія, Хорватія.

Офіційні мови НАТО є англійська та французька мова.

Євроатлантична інтеграція

Організація Північноатлантичного договору (НАТО) є об'єднанням, яке було створено з метою досягнення цілей Північноатлантичного (інша назва – Вашингтонський) договору, підписаного 4 квітня 1949 року. Згідно з Договором, фундаментальною роллю НАТО є збереження свободи та безпеки країн-членів шляхом використання політичних та військових засобів. НАТО відіграє важливу роль, яка дедалі зростає, у сфері подолання кризових ситуацій та миротворчої діяльності.

Євроатлантична інтеграція

Завданням НАТО є колективна безпека та оборона, про що записано в основоположному документі Організації – Вашингтонському договорі 1949 року. НАТО у своїх принципах і діяльності дотримується статуту ООН і діє за її мандатом.

Відповідно до Вашингтонського договору кожна держава-член Альянсу несе додаткову відповідальність та користується перевагами від участі у системі колективної безпеки. У статті 5 йдеться про те, що збройний напад на одного або на кількох членів НАТО розглядатиметься як напад на всіх членів.

Такі гарантії безпеки, територіальної цілісності, недоторканості кордонів та державного суверенітету не дає жодна з наявних на сьогодні колективних систем безпеки.

Умови вступу до НАТО

НАТО проводить політику відкритих дверей з перспективою щодо розширення Альянсу. Будь-яка європейська країна, що поділяє принципи, закладені у Вашингтонському договорі, та робить внесок у безпеку євроатлантичного регіону, може стати членом Альянсу.

Країни, що бажають набути членства в НАТО, мають також досягти відповідних політичних, економічних та військових стандартів, щоб довести свою здатність робити внесок у безпеку Альянсу та користуватися перевагами колективної безпеки.

План дій щодо членства в НАТО (ПДЧ) має на меті допомогти країнам-претендентам у процесі їхньої підготовки до вступу в Альянс.

Євроатлантична інтеграція і Україна

У 2021 році Указом Президента України від 11 серпня 2021 року № 48/202 схвалено Стратегію комунікації з питань євроатлантичної інтеграції України на період до 2025 року.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 41 затверджено План заходів щодо реалізації Стратегії комунікації з питань євроатлантичної інтеграції України на період до 2025 року (далі – План заходів), який фокусується на посиленні комунікації понад 100 державних органів та установ, освітніх та наукових інституцій, органів місцевого самоврядування, залучених до виконання завдань і заходів у сфері євроатлантичної інтеграції.

Євроатлантична інтеграція і Україна

План заходів спрямовано на досягнення Цілей:

- Посадові особи державних органів, установ та організацій системно здійснюють інформаційну взаємодію (комунікацію) щодо реформ, спрямованих на реалізацію стратегічного курсу євроатлантичної інтеграції та практичної цінності для суспільства їх результатів;
- Посадові особи місцевого самоврядування розуміють зміни, що відбуваються в державі у зв'язку із реалізацією стратегічного курсу євроатлантичної інтеграції, та здійснюють інформаційну взаємодію (комунікацію) з територіальними громадами з метою забезпечення їх поінформованості щодо практичної цінності таких змін;

Євроатлантична інтеграція і Україна

План заходів спрямовано на досягнення Цілей:

- Засоби масової інформації забезпечують висвітлення актуальної інформації про реалізацію стратегічного курсу євроатлантичної інтеграції;
- Українське суспільство розуміє цінність стратегічного курсу євроатлантичної інтеграції та підтримує пов'язані з ним зміни;
- Міжнародна спільнота розуміє і підтримує стратегічний курс євроатлантичної інтеграції України та відповідні реформи з цих питань.

Література яка є у фонді бібліотеки

03

Д58 Довідник НАТО : Видання присвячене 50-й річниці Альянсу. - К. : Молодь, 1999. - 543с.

342.9(477)(075)

Л-47 Леонова, А.О.

Ефективність державного управління в контексті євроінтеграції України. : Навчально-методичний посібник. - Київ : Кондор, 2007. - 390с.

327(477)(075)

К66 Кордон, М. В.

Європейська та євроатлантична інтеграція України : Навчальний посібник. - К. : ЦУЛ, 2008. - 171 с.

378.091.2

У45 Україна на шляху в Європу. Роль студентства в євроінтеграційних процесах вищої освіти України : Всеукраїнська наукова конференція. 9-10 листопада НУК. - Миколаїв : НУК, 2013. - 268с.